СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 130. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, пятниця, 6-го червня 1947. No. 130. JERSEY CITY and NEW YORK, Friday, June 6, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПОПРАВЛЕНИЙ РОБІТНИЧИЙ БИЛ ПРИЙНЯТИЙ ПАЛАТОЮ

Вашингтон, 5 червня. — Поправлений у конгресовій конференції робітничий законопроект Тефта-Гартлія прийняла палата репрезентантів 320 голосами проти 79. Дебата над поправками тривала лише 3 години. За прийняття билу голосували 217 республиканців і 103 демократів. Проти билу голосували 66 демократів, 12 республиканців і 1 лейбурист. Голосування виказує, що бил має 54 голосів більше ніж потрібно до переможення президентського вета, коли б до того дійшло. При першім голосуванні 17 квітня 308 репрезентантів заявилося за новий законопроект, а 107 проти.

НЮЙОРСЬКИЙ ПРОТЕСТ ПРОТИ БИЛУ ТЕФТА.

Ню Йорк. — У середу, 4 червня зібралося 25,000 людей в Медисон Сквер Ґарден, щоб запротестувати проти законопроекту Тефта-Гартлія. Посадник міста Вилієм О'Двайер, який видав проклямацію до протесту, заявив у промові, що республиканська більшість у конгресі хоче при помочі нового закону поневолити американських робітників, а коли це станеться, тоді прийде нова економічна депресія. Крім посадника промовляли ще члени обох палат конгресу й визначні юнійні провідники. Перед вічем літали понад місто літаки які полишали за собою напис, писаний димом: „Заветуйте Робітничий Бил Тефта". Це був, очевидно, апель до президента Трумана, щоб він поклав своє вето.

ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ ДОПУЩЕННЯ СКИТАЛЬНИКІВ.

Вашингтон, 4 червня. — На переслуханні в Правничій Комісії палати в справі допущення 400,000 нових імігрантів зо скитальщини, заявив свій спротив проти такого проекту конгресмен Ед Госет, з Тексас. Він твердив, що Злучені Держави не є відповідальні за втримування скитальників, на яких наш скарб витає $182,000,000 річно. Автор законопроекту Вилйєм Дж. Страттон, доводив, що головну групу скитальників творять 850,000 людей, які не надаються на репатріяцію. Між ними є 80% християн, як католиків так і протестантів, а решта це жиди. Імігранти потрібні Америці для „оживлення" населення. В році 1990 населення Америки досягне цифри 164,000,000, а населення Росії дійде до 250,000,000 вже в 1970 р.

Генеральний Директор УНРРА, генерал майор Ловел В. Рукс, під час пресової конференції, підтримав законопроект Страттона. Він виявив, що до 31 березня репатріовано 7,133,000 втікачів, а решта, в числі 685,000 не надаються до репатріяції. Між ними є 183,000 поляків, а на другім місці є українці в числі 106,000. Рукс заявив, що проти тих людей іде завзята кампанія очорнювання, щоб їх позбутися. Мотиви такої кампанії є політичні, а не гуманітарні, пригадував Рукс.

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ШВИДКОГО ВІЙСЬКОВОГО ВИШКОЛУ.

Вашингтон. — Президент Труман звернувся до конгресу з поновним жаданням, щоб негайно взяти під дискусію законопроект для заведення загального військового вишколу, як „есенціонального елементу у суцільній програмі краєвої оборони". Президент вислав у цій справі лист до предсідника палати Джозефа В. Мартина і до предсідника сенату Артура Г. Ванденберга. Комітет палати вже перед тим рішив приступити негайно до переслухання знавців у цій справі.

ГЕЙҐ УСТУПАЄ ЗО СТАНОВИЩА ПОСАДНИКА МІСТА ДЖЕРЗІ СИТІ.

Френк Гейґ, який 30 літ займав становище посадника міста Джерзі Сити, у стейті Ню Джерзі, заявив у середу 4 червня перед репортерами, що з днем 17 червня резигнує з уряду. Як причину резиґнації подав Гейґ, що він уже має 72 роки життя. На його місце прийде тимчасово його сестрінок, Френк Гейґ Еґерс. Посадник Гейґ здобув імя в цілому краю своєю безпощадною опозицією проти комуністів. Він створив свою політичну машину, якої вплив сягає на цілий стейт, а часом і на цілу Америку. По резиґнації зі становища посадника він затримає для себе владу в згаданій машині, яка є складовою частиною Демократичної Партії.

АЙСЛЕР НА СУДІ.

Вашинґтон. — Суддя Александер Голцоф, відкинув домагання оборони Ґергарда Айслера, щоб йому дати іншого суддю під час розправи. Айслера судять за те, що він відмовився скласти зізнання перед конгресовою комісією, а не за комунізм, заявив суддя. Тому закид, наче б суддя не надавався до судження комуніста, не має стійкости, рішив Гольцоф. Федеральний прокуратор справився швидко з читанням акту обвинувачення, після чого покликано свідків. Айслера жде кара одного року тюрми й $1,000 грошевої заплати за погорду конгресу.

Уступлення Брейдена усуває останню перешкоду до обєднання Америк

Вашингтон, 5. червня. — Президент Труман прийняв резигнацію Спруйла Брейдена зі становища асистента в департаменті стейту. Заповідають, що за ним швидко піде теперішній амбасадор до Аргентини, Джордж Месерсмит. На його місце має прийти Джеймс Брус з Ню Йорку. Уступлення Брейдена — як загально твердять — є усуненням останньої перешкоди до повного зближення Аргентини для співпраці з Злученими Державами. Тому, що Аргентина вважається провідною державою серед південно-американських республик, вона призведе до повного обєднання обох Америк. З цим звязана співпраця для складення пляну оборони Західної Півкулі.

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ КІНЕЦЬ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ В ПАРАГВАЮ.

Асунсіон, Парагвай, Південна Америка, 4. червня. — Звіти, які наспіли з поля бою між повстанцями й військами уряду над рікою Іпане вказують, що кінець громадянської війни може прийти впродовж двох тижнів.

З Ріо де Жанейро, у Бразилії, наспіли вісті, що парагвайські ребелянти потерпіли великі втрати й тому вони схильні до здачі. Повстанці боряться недалеко бразилійської границі, тому Бразилія має швидші вісті, ніж столиця Парагваю.

АМЕРИКА ОБСТОЮЄ ВИПЛАТУ ВІДШКОДУВАННЯ ВІД ТІТА.

Вашингтон. — Спротив Злучених Держав проти дальшого посягання комуністів в Европі, спонукав департамент стейту поновити домагання до Югославії, щоб вона заплатила Вашингтонові відшкодування за два американські літаки, зістрілені вояками Тіта перед 10 місяцями. Це відшкодування виносить $250,000 і воно є окреме від відшкодування, яке заплатив уряд Тіта родинам американських летунів, які згинули під час югославського нападу.

ОКРЕМИЙ МИР З НІМЕЧЧИНОЮ ПЕРЕДЧАСНИЙ — КАЖУТЬ СЕНАТОРИ.

Вашингтон. — Сенатори Ванденберґ і Барклі спільно оприлюднили погляд, що домагання окремого миру з Німеччиною є передчасне. Вони заявляють, що такий окремий мировий договір з Німеччиною був би лише тоді оправданий, коли б Росія не дійшла до порозуміння з Західними державами. Оба сенатори є провідними людьми своїх партій в сенаті, тому їх заява вплине на напрям думання інших сенаторів.

Події в Мадярщині центром уваги світу

СОВЕТИ ВІДМОВЛЯЮТЬ АМЕРИКАНЦЯМ ПРАВА КОНТРОЛІ МАДЯРСЬКОЇ АРМІЇ; ЗАБОРОНА ПЕРЕЛЕТУ; МАДЯРСЬКІ ЗАКОРДОННІ МІСІЇ НЕ ВЕРТАЮТЬСЯ; МОЖЛИВІСТЬ СТВОРЕННЯ УРЯДУ ЗАКОРДОНОМ.

Будапешт, Мадярщина, 4. червня. — Большевицький переворот в Мадярщині та роля в ньому Советського Союзу витворили міжнародню політичну крізу, що може мати далекойдучі наслідки. Сьогодні советський генерал В. П. Свірідов відмовив екзекутивному офіцерові американської військової місії права провірки військових споруд в Мадярщині, яка формально ще належить до ворожих країн. Ця советська заборона викликала здогади, що большевики вже переводять реорганізацію та вишкіл мадярської армії. Большевик відкинув внесок американського офіцера в справі провірки, не питаючи американського члена Контрольної Ради Союзників у Мадярщині. Рівночасно повідомлено, що советські власті в Мадярщині відмовили американській цивільній авіяції права перелету через мадярську територію. У висліді американські військові власті відмовили теж літакам советсько-мадярської повітряної лінії права перелету через американську зону Австрії. У Вашингтоні повідомлено, що акредитований там мадярський дипломатичний представник, міністер Алядердо Шеґеді-Машак, якого вчера Будапешт кликав „на нараду", відмовив повороту до Мадярщини, як теж визнання нового комуністичного мадярського уряду. Шеґеді-Машак не думає резигнувати зі свого посту голови мадярської місії і офіціяльно повідомлено, що американський уряд дасть йому відповідну охорону і піддержку, аж доки положення в Мадярщині не виясниться. За прикладом міністра Шеґеді-Шамака пішло теж сімох членів його штабу і всі залишаються на своїх постах. З Лондону і Парижа надійшли вістки, що правдоподібно теж мадярські посли в інших країнах не визнають теперішнього уряду, що могло б довести до створення мадярського уряду закордоном, тим більше, що там перебуває теж попередній премієр Надь. Департамент стейту у Вашингтоні доручив свому представникові в Контрольній Раді Союзників в Будапешті зібрати всі потрібні інформації. Після встановлення советської ролі в подіях в Мадярщині та залежно від дальшого советського становища в цій справі, Мадярщина, яка вже сьогодні є міжнародньою проблемою першої ваги, може бути причиною серіозних міжнародніх комплікацій.

СТАНОВИЩЕ ФРАНЦІЇ В СПРАВІ СКИТАЛЬНИКІВ.

УРЯД ПРОТИ ПРИМУСОВОЇ РЕПАТРІЯЦІЇ. ПОЛІЦІЯ СТОРОЖИТЬ „ДОБРОВІЛЬНИХ" ПОВОРОТЦІВ. 4,947 УКРАЇНЦІВ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ЗОНІ АВСТРІЇ. СОВЕТСЬКА МІСІЯ.

Париж, 4. червня. — Сьогодні на пресовій конференції речник французького уряду вперше виявив, що у Франції перебуває советська місія, яка веде справу репатріяції советських громадян. Він заявив, що ця місія приїхала у висліді советсько-французького договору під час недавньої конференції в Москві і формально вона має поліційні повновласті висилати до Союзу тих, які до повороту добровільно зголошуються. Але на ділі існують переконання, що ця репатріяція не цілком добровільна та що на скитальників робиться під цим оглядом не тільки моральний натиск. Біля Парижа створено окремий табор для тих, які мали б вертатися до Советів і один з кореспондентів видвигнув запит, чому цей табор так сильно береже советська поліція, якщо кандидати на репатріяцію добровільно зголосились. В останньому часі табор, крім колючого дроту, обведено ще й високим муром. Советська поліція перебуває у Франції вже два роки і є багато злогадів, що вона „піклується" не тільки тими б. советськими громадянами, які були передані їй французькою поліцією, але й сама переводить арешти. Це потверджують деякі скитальники, яким пощастило втекти вже з потягу під час транспорту до Советів. Представник уряду поінформував на згаданій пресовій конференції про дві французькі ноти у відповідь на останні советські обвинувачення в справі скитальників. Франція офіціяльно погоджується тільки на добровільну репатріяцію, але теж рішучо заперечує обвинувачення, що скитальників відмовляється від повороту. Французький уряд заперечує советське обвинувачення, мовляв, він держить в своїй зоні в Австрії 12,000 советських громадян, натомість стверджує, що там перебуває тільки 4,497 українців — бувших польських громадян, 1,244 балтийців та 296 російських громадян. Франція відкидає теж советську пропозицію, щоби створити окрему спільну комісію, яка розглянула б справу скитальників на місцях, натомість погоджується на спільну конференцію в цій справі. Щодо закиду про „воєнних злочинців", большевики досі не могли дати жодного доказу цих злочинів, а імен названих в останньому осіб не має на листі, переданій советським урядом французьким властям — сказано в офіціяльній французькій ноті.

АНГЛІЙЦІ ВИДАЛИ БОЛЬШЕВИКАМ 130 УКРАЇНЦІВ?

В приватному листі з Англії подається непотверджену вістку, що британські власті мали видати большевикам 130 українців, яких в останньому перевезено до Англії з відомого табору в Ріміні в Італії.

СОВЕТСЬКА ОБМАНА НАРОДІВ СВІТУ

Лейк Соксес, Н. Й., 4 червня. — Заступник американського представника в Комітесії О. Д. для контролі атомової енергії, Фрідерик Г. Осборн, заявив сьогодні на засіданні комітету згаданої Комісії, що він вважає советський плян контролі атомової енергії нічим іншим „тільки обманою народів світа", що тільки збільшує антагонізми. Він рівночасно остеріг, що таке советське становище поважно збільшує загрозу атомової війни. Осборн долучився до твердження Ліліенталя, що Америка повинна зберегти перше місце в атомовій зброї та атомової енергії взагалі.

БРИТАНСЬКИЙ КОРОЛЬ НЕ БУДЕ „ІМПЕРАТОРОМ".

Лондон, 4 червня. — Ціла Британія живе під враженням нового полагодження справи Індії, що має бути поділена на дві частини, Гіндустан та Пакистан, в одній з яких будуть жити музулмани, а в другій гіндуси. Обидві ці частини матимуть британський домініяльний статут і загально вважається, що вони виберуть теперішнього віце-короля вайкаунта Маунтбаттена своїм спільним ґубернатором. Британський король вже не матиме титулу „імператора".

ПРОДОВЖУЮТЬ ЧИСТКУ КОМУНІСТІВ В ІТАЛІЇ.

Рим, 4 червня. — Сьогодні завершено реорганізацію італійського уряду, вичистивчи з чолових позицій в ньому дальших трьох комуністів і одного лівого соціяліста. Сім важливих постів в уряді, чотири з яких були зайняті лівими соціялістами, а три комуністами, взагалі скасовано. Натомість покликано на високі урядові позиції дальших вісімох членів піддержуваної Ватиканом християнсько-демократичної партії та двох консерватистів.

АМЕРИКАНСЬКА ВІЙСЬКОВА МІСІЯ В ТУРЕЧЧИНІ.

Істамбул, 4 червня (АП). — Вчера приїхала тут американська військова комісія, завданням якої є простудіювати потреби турецької армії в рямках допомогової програми президента Трумана. Турецький уряд оточив згадану комісію повною таємницею, не допускаючи до неї кореспондентів, ані не подаючи жодних інформацій.

ВІДКЛИКАНО СТРАЙК ФРАНЦУЗЬКИХ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ.

Париж, 4 червня. — Професійний союз французьких залізничників відкликав сьогодні заповіджений страйк на знаціоналізованій залізничій лінії, що лучить Париж з південною Францією. Завтра мають початися переговори представників робітників й уряду, а страйк відкликано після рішучої постави премієра Рамадіє, що відмовлявся від будьяких переговорів під загрозою страйку. У цьому випадку, подібно як і за страйк паризьких пекарів, обвинувачується комуністів, які після вичищення їх з уряду всіми засобами ведуть підривну роботу.

НОВЕ ЗАГОСТРЕННЯ СОВЕТСЬКИХ ЗАКОНІВ.

Лондон, 4 червня. — Кілька днів після знесення присудів смерти советське радіо сьогодні знову повідомило про новий декрет, яким з черги загострено вже й так драконські советські закони. За „крадіжку державної власности" встановлюється кару від 7 до 10 років примусових робіт, а за ці самі провини в організованих бандах каратиметься примусовими роботами від 10 до 25 років.

ВІДЛОЖЕНО НАРАДИ В СПРАВІ ДОГОВОРУ З АВСТРІЄЮ.

Відень, 4 червня. — Призначена Радою міністрів закордонних справ чотирьох потуг окрема Комісія, що має простудіювати справу мирового договору з Австрією, відложила сьогодні на неозначений час свої наради, щоб дати нагоду советській делегації нарадитися в цій справі зі своїм урядом у Москві.

ЗАКІНЧЕНО НАРАДИ В СПРАВІ ПРЕСОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Лейк Соксес, Н. Й., 4 червня. — Підкомітет О. Д. для підготовки світової конференції свободи інформацій та преси закінчив сьогодні свої наради. Згадана конференція має відбутися на другу весну в Женеві, Празі, або Парижі.

„БОМБОВІ ЛИСТИ" — НОВИЙ ЗАСІБ ЖИДІВСЬКИХ ТЕРОРИСТІВ.

Лондон, 4 червня. — Протягом останніх 24 годин щонайменше вісім провідних британських політиків, між ними деякі члени уряду, одержали поштою звичайні листи з розривним порошком, що його поліція означила як „незвичайно небезпечний". Листи були надані в Італії і вважається, що їх вислали симпатики жидівських терористів в Палестині. Досі обійшлося без нещасливого випадку. Дохоодження веде спеціяльний відділ Скотленд Ярду.

Єрусалим, 4 червня. Британський Високий Комісар в Палестині, ген. сер Алан Кунінґгем заявив, що коли б він мав право вжити всі свої сили проти жидівських терористів, то вони були б цілком зліквідовані протягом кількох годин.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИЙШЛО З МОДИ!

Назвати когось „фашистом", чи бути зарахованим до „фашистів", було образливим, а в часі війни навіть небезпечним. Це природне, коли мова про справжніх фашистів чи їхніх прихильників, що потурали різним фашистським злочинам у світі, чи збували їх мовчанкою. На ось таких американських почуваннях, звернених проти фашизму, жирували комуністи. Вони вели таку пропаганду, яка говорила тільки про фашистські злочини в Німеччині, Італії, чи в Еспанії ген. Франка, а промовчувала злочини старшого віком червоного фашизму, себто большевизму, що є батьком властивого фашизму та нацизму. Кремльська пропаганда намагалась ось так відвертати увагу американців від злочинів, доконуваних десятками літ Москвою, центром советської диктатури.

Ця советська пропаганда мала в часі війни великі успіхи, бо в Америці вважали вказаним, ради спільних воєнних інтересів, Москву постійно хвалити і не перечити цьому, що вона розголошувала, особливо, як воно було проти Гітлера. Через це виглядало, що найбільшим ворогом людства є фашизм, а большевизм є тим, що ратує від цього ворога. Одначе Кремль захотів, щоб і по війні й знищенню Гітлера та Мусолінія Америка й світ ще далі говорив про фашизм як цього ворога, якого треба далі найбільше боятись.

Як далеко Кремль у цьому посунувся і як йому ще далі світ іде на уступки, видно найкраще по тому, що таке поняття фашизму ввійшло навіть в статут ІРО, себто цеї організації, що має боронити нещасних і невинних людей не перед фашизмом, але перед большевицькими злочинами. Та саме тому, що Кремль не знає в нічому міри, зачинає терпець вриватися навіть таким, що є за згодою зі Советами за всяку ціну. Вже і з таких боків зачинають публично підноситися голоси, що фашистська небезпека в ширшому розмірі властиво вже не існує, але зате існує комуністична небезпека, та що є тепер міліони невинних людей, що не терплять через італійський чи німецький фашизм, але через московський. Тому і зачинають тепер що раз частіше писати про „червоних фашистів", щоб тим звертати увагу на те, що хоч не стало Гітлера і Мусолінія, то далі існує їхній режим в оригінальнім, червонім виданні.

Таке тепер пише свобідна преса. Тому саме Москва є так дуже проти свободи преси. Тому її представник домагався в Обєднаних Державах, щоб там проголосили, що обовязком преси є „боротьба з фашизмом". Та тепер уже не воєнні часи, а тим самим є вже більша свобода й для американських чи інших представників — демократів сказати в цій справі те, що є в них на умі й серці. Через те советська пропозиція тепер провалилась. Кремлеві приходиться тепер шукати чогось нового, бо назва „фащизм", якої досі надуживали комуністи й клеймили нею кожного, що мав щось проти Советів, не робить уже ніякого враження. Тільки як хтось говорить про „червоний фашизм" як небезпеку, тоді це актуальне.

Не обійдеться без загального вишколу

Комісія президента Трумана оприлюднила 1. червня, що загальний військовий вишкіл молоді є необхідний в теперішньому атомовому віці. Заява Комісії набирає ще більшого значення, коли взяти під увагу час її проголошення. Її оприлюднено негайно після того, як комуно-советські інтриги призвели до уступлення демократичного премієра на Угорщині в користь тоталітарних елементів. Отже сама собою насувається думка, що нахабство советської Росії стало світовою загрозою до тієї міри, що Америка мусить готовитися до рішальної розправи, а принаймні до оборони перед нею.

Комісія була покликана до всестороннього розглянення положення перед пів роком. У ній працювали знавці різнородних ділянок цивільного життя. На підставі широких студій кожного члена, Комісія прийшла одноголосно до висновку, що загальний вишкіл є основною точкою у загальній програмі, конечній для безпечества й охорони Злучених Держав. Вишкіл стане теж підставою успіху Обєднаних Держав і світового ладу, твердить Комісія.

Комісія каже, що брала під увагу такі факти: 1. „Оборона через напад", так швидко, як лише появляться ворожі літаки. Така готовість відстрашить ворога починати війну. 2. Загальний вишкіл підготовить велику кількість фахівців, яких можна буде покликати кожної хвилини до виконання якогось завдання. Тоді не треба буде втримувати велетенської постійної армії. 3. Винахід атомової бомби причинився до того, що нема вже на світі безпечного простору. Знищення, викликане атомовою бомбою, буде таке загальне, що всюди мусять бути люди, готові до виконання всіх можливих завдань.

Та загальний вишкіл самий у собі не є засобом безпеченства, каже Комісія. Зате вишкіл, у злуці з іншими способами оборони, дасть країні таку силу, що може відстрашити напасника від виконання нападу на Америку. Щоби дійти до сили, вистарчальної для забезпеки краю, потрібні — як каже Комісія — такі елементи:

1. Обєднана, здорова і добре поінформована нація. Це основна скала, на якій опирається вся військова готовість. 2. Скоординована розвідча служба. Вона має за завдання призбирати найточніші вісті про воєнні пляни можливого ворога проти нас. Тому, що в новій війні не буде часу для переведення мобілізації, щоб відбити ворога, така розвідча діяльність мусить заступити акцію, виконувану досі щойно з хвилиною вибуху війни. 3. Наукові досліди і розвиток усіх ділянок науки. Для цієї цілі потрібно заложити краєву наукову фундацію на підставі нового закону. 4. Промислова мобілізація. Винахід і удосконалювання нової зброї не вистарчить, коли водночас не будуть побудовані фабрики для їх виробу. На випадок несподіваного нападу зброя в руках вояків буде невистарчальна, коли не буде готової нової. Тому всі критичні і стратегічні матеріяли мусять бути змобілізовані наперед. 5. Ударна повітряна сила. Її готовість до „оборонного нападу" має відстрашити агресора. 6. Інші конечні складові частини безпеки, це: правильна армія, флота, повітряні сили, корпус маринарки і торговельна флота. 7. Злука боєвих сил під одною командою; а щойноо накінець приходить: 8. загальний вишкіл.

Після перечитання повищих „елементів" для забезпеки Америки, легко сягнути памяттю кілька місяців взад і пригадати собі, що про них згадували часописі великими наголовками. З цього ясне, що Комісія, випрацьовуючи плян забезпеки, впливала на оприлюднення його частин, щоб приготовити націю ступнево на небезпеку. Оприлюднення зазиву до загального вишколу є лише викінченням теоретичної програми.

Для переконання загалу населення як і законодатних чинників про потребу загального вишколу, Комісія подає 12 аргументів. Майже в кожному з них пригадує Комісія, що загальний вишкіл доведе до обєднання американців з усіх частин великої території.

Вишкіл мав би тривати 6 місяців, а після вишколу юнакові остається вибір: або віддатися якійсь професії, або йти на якийсь дальший вишкіл для доповнення початкового. Нагляд над вишколом мав би бути доручений Комісії, складеній з 3 людей, відповідальних безпосередно перед президентом Злучених Держав. Один член такої комісії мав би бути військовик.

Дорадча Комісія передбачила теж уладження таборів, у яких загальний військовий вишкіл ішов би впарі з морально-релігійним вихованням, з дбанням про здоровля, про освіту із відпочинком. Все те причинялось би до одноцільного виховання і здисциплінування молодечих сил.

У закінченні каже Дорадча Комісія: „Приготовляючи цей звіт, ми розглядали всі чинники, важливі для нашої забезпеки і для втримання світового миру. Все невідмінно вказує, що нема справдішньої забезпеки для нашої країни, ані для ніякої іншої держави, якщо не буде скасована війна через заведення сили права між державами.

„Ми доручуємо прийняття загального вишколу тому, що ми переконані, що слабість по нашім боці виставляє на ризико не лише наш край, але ослаблює теж і Обєднані Держави, на яких спочиває наша надія на тривкий мир".

До польсько-українських відносин

Поляки, коли іде про їхню провідну верству, не виявляли до першої світової війни великого політичного розуму у відношенні до України і українського народу. В часі відродженої по цій війні Польщі було цього розуму ще менше, я й нині поляки не змінились і обстоюють далі це, що сотками років було найслабшою стороною Польщі. Це нещастя — це „східні креси".

Польська політична еліта, що представляє Польщу на вигнанні й перебуває головно в Англії, тепер цілком безсильна, хоч мала за собою великий сентимент в Англії, а особливо в Америці, на початку другої світової війни і довгий час упродовж війни. Цей сентимент вона втратила головно через свою нерозумну політику щодо тих не-польських земель на сході, які Польща по першій світовій війні силою загарбала і які до Польщі вже ніяк далі не могли належати. В першу чергу відноситься це до західно - українських земель, включно зі Львовом. Бажаючи задержати ці землі далі тільки при Польщі й не признаючи їх Україні, польські політики помагали таким становищем тільки Кремлеві в його хитрунстві дістати ці землі ніби для України. Кремль виявив себе хитрішим і розумнішим у політиці, бо не жадав тих українських земель для Москви чи Росії, а тільки для України, коли польські політики домагались тих непольських земель для Польщі. Ясне, що мусіли програти.

Та й це їх не навчило. Поборюючи зі заграниці польський комуністичний уряд у Варшаві та його політику, польські політичні голови на вигнанні ратують себе тепер в очах польського народу великим „патріотизмом", себто давним шовінізмом, голосно заявляючи, що „ніколи не зречуться польських земель на сході". Як виглядає, це тепер найбільша ставка лондонських польських політиків, звернена проти „берутофцуф", себто проти теперішнього варшавського уряду, що то „цілком погодився з крадіжжю Сталіна". Про це пише, між іншим, Б. Бистшиц в нюйорській газеті „Нови Сьвят" з 29. травня б. р. Каже, що „берутовці" вважають справу східних границь Польщі за „історично полагоджену", одначе: **„Ми не визнаємо Польщі без східньої границі, бо не визнаємо теперішньої східньої границі Польщі. Східна границя Польщі є і буде границею з дня 1. серпня 1939 року і не іншою".**

Це „не іншою" видруковане ще грубими буквами, мабуть на те, щоб задокументувати якнайвиразніше, що якими нерозумними були, такими і остали. Тому теж згадали ще й за Львів і Вильно, що їх „берутовці" продали Сталінові...

Подібних голосів є у польській американській пресі більше, а появляються вони на те, щоб не давати американцям польського роду думати по американськи, себто по людськи і згідно з визнаними тут принціпами про самовизначення народів. Ось той шовінізм польських політиків в Европі, з якого, як бачимо, вони вже не є в силі вилікуватись, відбивається погано на американських поляках, на яких вони ще далі мають великий вплив. Це є і причиною, чому не може повстати в Америці спільно зорганізований, один спільний фронт, звернений проти імперіялізму Советів, а збудований тими американцями, що походять з країв, що впали жертвами советської агресії й кремльського варварства. Польська етнічна група в Америці, що діє під впливом шовіністичних польських політиків у Лондоні, поводиться так, що не дає змоги стояти разом з нею іншим групам, зокрема українцям. Замісць вести американську принціпову політику, яка визнавала в часі першої світової війни і тепер визнає Польщу в її етнографічних границях і дає надію такій Польщі визволитись і стати вільною і демократичною країною, американсько - польські Розмарики тягнуться у хвості польських шовіністів у Лондоні, а тим самим помагають Сталінові й добивають саму Польщу. Це, річ ясна, відбивається не добре на американській акції різних етнічних груп в Америці, які допомагають звідси визволенню спід Советів тих народів, з якими вони звязані своїм походженням. Між іншим, це відтягає теж і американських українців від спільної акції з такими американськими поляками, що тягнуть за польськими шовіністами в Европі й домагаються для Польщі західно-українських земель та Львова.

Та не тільки так є з американськими українцями, бо так є теж і з новою українською політичною еміграцією в Европі, що теж не може стояти разом з польською політичною еміграцією, хоч як одні, так і другі є нині жертвами одного й того самого ворога: Кремля.

Як воно виглядає на скитальщині, можна пізнати по статті „Куди дорога?", поміщеній в газеті **„Українська Трибуна"** з 1. травня 1947 р. Стаття обговорює українсько-польські взаємини, а сам запит звернений не до української, але до польської сторони, а властиво до „польської імперіялістичної верхівки", та „опізненого загарбника чужих земель" і „реакційного продовжувача віджилих систем".

Замітне в цій справі це, що вона стверджує, що в часі останньої війни „не загубилася сама ідея українсько-польської співпраці", коли іде про „польські народні маси та про низове керівництво польською визвольною боротьбою". Зрозуміння співпраці, пишеться далі у статті, немає однак „в незмінної і закостенілої польської імперіялістичної верхівки". Теж нагадується, що недавно появились польські емігрантські заяви про „незмінні польські претенсії до західно-українських земель", що ніби мають бути звернені проти Москви, а в дійсності є звернені проти українського народу. Такі самі претенсії зголошують ці польські кола теж і щодо білоруських та литовських земель.

У звязку з тим пише „Українська Трибуна" ще таке:

„Нам, українцям, могло б, звичайно, це бути байдужим, бо ж це не наша справа, а справа польського народу журитися тим, що його власна верхівка, не вперше, зрештою, веде його фальшивими шляхами. Та ми не можемо пройти попри це питання байдуже. По перше тому, що поляки це наші сусіди і нам не може бути байдужим, коли б сусідньою польською державою мали правити люди, що хотіли б поневолювати український нарід. По друге тому, що в сучасний момент польський нарід потрапив у тотожню з нашою ситуацією, що ставить собі й тотожні цілі, та мусить іти тотожніми шляхами, щоб ці цілі осягнути. Далі тому, що польський нарід і його боротьбу ми вважаємо одним із співфакторів у нашій спільній боротьбі за розвал ворожої всім нам тоталітарної системи. Вкінці, ця справа для нас ще й тим вожлива, що, як згадано, останні роки боротьби проти тоталітаризмів переконали нас, що в польських народніх масах є вже певне розуміння того, якими шляхами повинна йти польська визвольна політика, зокрема по відношенні до інших поневолених народів та де їм шукати виходу з сучасної тяжкої ситуації. Це, однак, відноситься до польського **народу**, а не до польської імперіялістичної верхівки. Ця

(Докінчення на стор. 3-тій)

Ол. Луговий. Права застережені.

Дажбожі Внуки

I. НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОІМИ

46)

Прокинулись рано і перед дванадцятою виходили вже з міського ратуша з подружим дозволом у кишені. Ірина хоч не мала ще вісімнадцять літ, але батьки дали писемну згоду на подружжа. Убралася дівчина наче до шлюбу, заквітчалася. Не хібувало нічого Ростиславові. Станули перед урядниками у повній своїй красі і принаді молодости. Відомо, трохи соромилися, ніяковіли. Покінчивши формальности, на сходах ратушу поцілувалися з утіхи. Забігли по дорозі до ювеліра. Вона купила перстінь для нього, він купив для неї. Приміряли перстені, дали вигравирувати дату своїх заручин і свої імена. Заплатили кожне своїми грішми, як і належить по закону. За перстенями зайдуть увечері, коли написи виготують.

Залагодивши з собою — подбали про легалізацію у місті Дружка. Зареґістрували чотирохного мешканця міста, набули медаль з його реґістраційним числом, купили гарний жовтий нашийник. Мандруючи до дому — забігли на телеграф. Післали другій матері телеграму, що завтра, коло шостої ввечері він з нареченою і її мамою Сипіяром прибудуть до Винипегу.

По обіді мама з Іриною почали лаштуватися у подорож. Батько дружину вмовляв: нехай молоді ідуть самі. Не маленькі вже, хай привикають до самостійности. Мати вперлася, ще й тата намовила написати Ірині Андріївні листа, вона завезе. Олена мусіла взяти до помочи малих сестер. На неї припав обовязок варити для пана Ставровича, ну й для себе з сестрами, бо він мав дивну натуру. Голодував би, сухого хліба наївся б, а до кухні, — хоча б там готові страви стояли, — не підійшов би. Олена з того раділа, раділи дітваки-сестри. Їх батьки жили бідно, з невеликої пенсії, що діставав старий Чередник за каліцтво при праці, а за ощадности з кращих часів — купили невеликий деревляний дімок напроти Ставровичів. Правда, Олена чулася у Ставровичів наче член родини, помагала вона й її батькам.

Ростислава післано до банку за грішми, там бачили вже раз його, у суботу. Розмовляти тоді не було особливої потреби, — от, здав гроші з книжкою скарбникові, тай залагодив, прибив печатку на конті і книжку звернув. Тепер міняв чек, виписаний на його імя на чверть тисячі долярів. Взяв з собою документи, і добре зробив. Пізнавали в ньому европейця по убранні. Поправна і плинна мова — будила підозріння. Мусів про себе дещо розповісти, показати паспорт, зрештою, запропонував панові Ставровичу зателефонувати. Річ відома, зателефонували, й дістали відповідь, що можуть видати й півтрети тисячі, як що хлопець схоче. Перепросили, з грішми мусять обережно обходитися, у цих краях багато несумлінних. Але ним зацікавився директор банку. Довідавшися про знання мов — як стій запропонував місце. Хлопчина відмовився — в зимі мусить вчитися, — як що ж банкові справді необхідно мовознавця, його мати володіє десятком мов, а розуміє багато більше, — бо ж всі европейські мови діляться на три групи — словянську, германську і романську. Хто знає, примірòм, — французьку й італійську — розуміє по еспанськи, чо португальськи, і так далі. Директор попрохав прийти з матірю. Відповів, що власне міняє чек на подорож по матір, прийдуть слідуючого тижня, якщо мати погодиться роботу прийняти... Не допускав думки, щоб мати не могла з Ірининими батьками зжитися. Та мати, певний був, не схоче чутися наче б на ласці невістиних батьків... Зможе їм платити, так, як чужим платить...

Забарившися з годину в банку — забіг за перстенями. За вечерею випили вина, на очах батьків, просто, без церемоній, він наложив перстінь на пальчик Ірини, вона на його. Поцулувалися, адже вже легальні наречені. Мати, ,звичайно сплакнула з радости. Молодят ще раз поблагословили й без милосердя нагнали спати разом з курми! В пятій рано треба було вже бути на стації. По звичаю — молоді постояли, помовчали хвилин десяток. Мати, йдучи спати, сама їх насварила. Тепер стоять, надивитися ніяк не можуть, а завтра кунятимуть всю дорогу...

Позривалися ще ген, перед пятою, побудили батьків. Двадцять по пятій сиділи всі троє у вагоні дядька Сипіяра, напучувані поважним батьком. Він вже забув, як намовляв дружину не їхати, — молоді, мовляв не малі! — Тепер здавалося йому, що таки малі, дурненькі обоє. Та й мама, його дружина, недалеко від дітей втікла. Всі троє напевно встрягнуть десь у халепу!...

Загально, не помилився пан Ставрович! Молодята в халепу встрягли, та не тепер, а місяців шість пізніше, в подорожі до того ж Винипегу, вже подруженими... Але й тоді встряг у халепу зятьок, Ростислав!

Подорож відбулася спокійно. Пасажирів у вагонах зовсім мало. Проїхали зо дві сотні миль, в дома не снідали, не диво, що зголодніли. Дбайливі господарі набрали дві валізки всякого їстива. Трьом їм за очи на тиждень вистало б!... Мама з донею сиділи напроти Ростислава. Закушували, жартували любо, то по англійськи, то в рідній мові. Пасажирам українщина може й не подобалася, на те не зважали... Ірина тішилася їздою наче дитина. Пустувала, то з мамою, то з нареченим. Грали в „ромі" кожна за себе, ну, й Ростислава без милосердя шахрували, — він щойно вчився тої гри. Опісля повстромляли носи в журнали, наче Бог зна які книжники!...

(Далі буде).

о. П. Корсуновський.

К. СТЕЦЕНКО

(До статті о. С. Сапруна в „Свободі" з 29. травня 1947).

Життеписи визначний людей історія складає із різних джерел, між іншими і із різних газетних статтей та споминів, часом і таких, які тільки переказують, а в переказах часто бувають неточности.

В статті шановного о. С. Сапруна, поміщеній у „Свободі" (ч. 124) з приводу 25-річчя смерти о. Кирила Стеценка, я, як найближчий його друг і товариш по школі, побачив декілька тих „неточностей".

Перш завсе, о. Данило Горянський, настоятель Софійської Бурси (Києво-Софійське Духовне Училище, яке містилося на обійсті Св. Софії в Києві) не міг, будучи студентом Київської Духовної Академії вчити Кирюшу, (як ми всі кликали Стеценка) читати й писати, бо коли він був студентом, то напевне Кирюші ще й на світі не було. Я вступив до цієї бурси в 1894 році, коли о. Данило вже був її настоятелем (смотрителем), а перед тим він був по скінченні Академії кілька років професором грецької мови в Семинарії і вже не був молодим. Можливо, що вчив читати й писати Кирюшу його молодший брат, о. В. Горянський.

Коли я вступив до бурси до підготовчої кляси, то Кирюша вже був у другій. Він жив у свого дядька о. Данила в тім же „корпусі", де ми всі жили, але дядько не тримав його „на прив'язі", і у вільні часи між ранішними і вечірними „заняттями" він увесь час проводив з нами в забавах. Та найкращою забавою для нас було, коли він збірав нас у гурт і вчив співати колядки та щедрівки, які чув від свого діда, о. диякона Івана, та від старих дяків на селах. Він сам вже укладав ці співи на два-три голоси. Ми забували й про гру в „гилки" на дворі, а збиралися в коритарях бурси й співали під його проводом через увесь вільний час.

Треба зауважити, що це був час найстрашніщої російської реакції, а помішником (інспектором) „смотрителя" був чистокровний москаль Розофф, який нас, українських дітей, інакше й не називав, як: Мазепа, хахол, босая команда, мазніца, а й ще гірше.

Та з Кирюшою нічого не міг зробити, бо ж то сестрінок його зверхника. Ми, діти, самі бачили й „обсуджували" ту ворожнечу, яка повстала між зверхником і його помічником.

Нашим вчителем співу був І. М. Вишинський, швагер якраз Розова - інспектора. Він „дипльоматично" вчив нас тільки церковного співу, але ніяких російських пісень. Навіть не навчив обовязкового „Боже, царя храни". Він же по своєму становищі був і диригентом церковного хору, але сам, будучи присутним в церкві, не керував хором, а доручив цю справу... 12-літньому Кирюші. Сам диригував лише в особливо торжественних відправах, та коли Кирюші треба було на концертах Бортнянського або Веделя співати „сольо" - сопрано.

В цей саме час Кирюша утворив своє знамените „Слава во вишних Богу", а не в той час, який подається в статті о. С. Сапруна. Утворив 12-річним хлопцем. Далі вже „Христос Воскрес".

Та найбільш нас бурсаків захоплювали його колядки, як „Ой, видить Бог", „Нова рада стала", а особливо комічна пісня „Ой, сива кобила, хвостом браму зломила". Ці пісні бурса співала і на павзах між лекціями, і по обіді, і по вечері перед спанням. Інспектор казився, але нічого не міг вдіяти через Кирюшу. Лише писав куди слід доноси за „Мазепінство".

Далі в статті о. С. Сапруна говориться: „хлопець здає іспит до київ. дух. семинарії". Ніяких іспитів в той час не було, бо Семинарія була продовженням бурси, і до неї переходилось як з кляси до кляси.

Найважніша помилка у статті щодо життепису Стеценка, ця, що коли він вступив до архиєрейського хору Михайлівського монастиря, то там був настоятелем епископ Сергій, котрий, як виходить із статті, наче б то сприяв українському наставленні, бо зазначено, що еп. Сергій — українець. Цей епископ, чистокровний москаль, походив з родини московських купців Ланінах, яка своїми „водами" (Ланінскіе води) і була відома на всю Росію. З особливим призирством висловлювався завжди про „Мазепінцов" та „хахлов". Його найбільше цікавило „ястіе і питіе", а своїми бенкетами він дуже був „православний". Його зовсім не цікавив якийсь там Стеценко. Дірігент його хору І. І. Аполонов, хоч теж родовитий москаль, але розумівся на таланах і Кирюшу дуже шанував, тай призначив його своїм суб-дірігентом, а навіть виконував його твори церковні.

Неточність в статті о. С. Сапруна ще в тому, що говорить, що по повороті із с Стебного він одержав посаду учителя співу в учительській і жіночій гімназії в Києві. Не в учительській гімназії, а в Церковно-Учительській Семинарії, де був ректором Протоєрей Василь Липківський і на його запрошення, бо він підбирав увесь учительський персонал із українців і в тому духові виховував усіх питомців. Зате він і перетерпів великі гоніння, і разом з ним і Стеценко був викинений із Семинарії, а Семинарія передана була в руки „настоящих" москалів.

Стеценко був позбавлений права займати якусь посаду в „Духовном Ведомстве", особливо після того, як був заарештований за „сепаратизм" разом із М. Лисенком, С. Єфремовим та іншими, що пересиділи ніч в Лук'янівській тюрмі.

Подався після того Стеценко на „світську" службу. Дістав посаду вчителя співу у Білій Церкві, та не в „Семинарії", але в в гімназії. Та й там його „вили" за Мазепинство. Тоді він перейшов знову до Києва на посаду вихователя медичної школи, яка не залежала ні від „духовної" влади, ні від катехита Білоцерковської гімназії. Слабонька це була посада. Крім неї він став диригентом хору Скорбященської церкви коло Сінного базару, де він запровадив спів із своїх творів на українські мотиви, записані ним з напівів старих дяків по селах України.

При тодішних обставинах його праця йому не пощастила. Їде він на Поділля до свого дядька о. Данила, який був теж за свою працю знижений із становища настоятеля київської Софійської бурси на таке ж становище, але в провінціональному з а х у д а лому Тиврові. Він порадив звернутися до Камянець-Подільського Архиепископа Партенія, українця, з котрим був у дружних відносинах, щоб він висвятив його і дав парохію. Так Стеценко й зробив і дістав посаду на Поділлі, а не коло Фастова коло Києва, як пише о. С. Сапрун. Там він був і до революції 1917-го року.

Українська Республиканська Капеля створена не по його ініціятиві, а по ініціятиві самого С. В. Петлюри, котрий запросив на Ювилеї М. Вороного його й Кошиця, аби вони утворили Державну Капелю, щоб вислати її в світ. Вони це й зробили. Найбільша заслуга Стеценка, що він спромігся в самий день вступу „північних" братів до Києва вивезти з нього частину вже утвореної капелі, котра в дорозі розрослася (однією з галузок її і я був) так, що потім цілий світ і говорив і писав про неї.

Ще маленький додаток. В травні 1922 року під час нашого концерту в Берліні прийшла вістка, що упокоївся Стеценко. Почали ми під цю сумну вістку співати його „Йорданську річку"... У Кошиця з очей потекли струмки а в нас усіх цілі річки...

Співали з таким натхненням, що і в слухачів змокріли очі.

До польсько-українських відносин

(Докінчення зі стор. 2-гої)

верхівка не хоче розуміти потребу співпраці обох народів і саме в цьому полягає велика трудність тривкого полагодження українсько - польських взаємин.

„Своєю поставою, вирішальних змін якої й досі, за малими винятками, не видно, польська імперіялістична верхівка ставить польський нарід у прикру ситуацію, яка визначується наступним:

1) Ведучи боротьбу за власну незалежність, поляки кидають погане світло на саму ідею своєї боротьби, коли водночас хочуть поневолювати інші народи, що мають право на державну незалежність, неменше, ніж самі поляки. Таким чином польська імперіялістична верхівка ставить свій власний нарід у позицію імперіяліста та ломить спільний фронт поневолених народів, чим посередньо, стає союзником свого спільного ворога;

2) Своїми імперіялістичними претенсіями польські шовіністи мобілізують проти свого народу інші народи, чим погіршують долю і шанси боротьби своїх власних мас;

3) Намагаючись опанувати землі своїх сусідів, польська імперіялістична верхівка презентує світові польську політику, як нереальну, бо ж дехі з тих народів, землі яких вона хоче загарбати, сильніші від поляків;

4) Бажаючи поневолити інші народи, польська верхівка протиставляється одній основній і мобілізуючій ідеї маси поневолених народів, тобто ідеї вільного розвитку кожного народу на його етнографічній території в рямках власної держави. З цієї точки зору, поляки ставлять себе в сучасну добу відродження національної ідеї, як принципу організації народів, у позицію не прогресивного, а реакційного чинника".

Який же вихід з такої ситуації? — питає цей часопис. Зазначуючи, що українці далекі від цього, щоб накидати полякам те, що вони мають робити, часопис вказує на єдино правильний шлях порозуміння і співпраці, корисний не тільки для таких народів як український, литовський і білоруський, але в рівній мірі теж і для самих поляків.

Цей шлях, пропонований полякам, є такий:

„Включитися у с п і л ь н и й фронт поневолених народів для спільної боротьби проти одного ворога та визнати основні принципи побудови взаємовідносин між вільними народами, тобто право кожного з них жити у власній державі на його етнографічній території. Такі принципи визнають сьогодні поневолені народи, їх зокрема визнає український нарід і на основі їх будує свої взаємини з іншими поневоленими народами та робить усе, щоб цим шляхом налагодити тривкі свої взаємини також з поляками".

Передаємо це з европейської „Української Трибуни" з тим додатком, що такі самі думки були висказувані у нашій газеті, тут на американській землі, десятками разів. Та до політичного розуму польської верхівки такі думки не доходять, а як доходять, то вона збуває їх здебільша мовчанкою, або фразами, що нічого не говорять і нічого не розвязують, а тільки закривають давний шовінізм. Так буде і тепер, хіба зявиться якийсь справжній демократ, що матиме відвагу ввійти бодай в глибину проблеми — чесно й без облуди.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, О.

На допомогову акцію.

Заходом Делегатів Українського Конгресового Комітету скликано „Віче" 16. березня 1947 р. Вічем перепроваджував Николай Олексик, котрий положив багато праці щоб це Віче скликати.

Головним бесідником був голова Українського Конгресового Комітету в Америці Степан Шумейко, передаючи привіт від наших братів-скитальців, з якими він був минулого року, коли то їздив на Мирову Конференцію в Парижі, він розказав дещо про життя скитальців та про їх потреби і бажання.

Відтак п. Шумейко коротко представив завдання Українського Конгресового Комітету і що багато вже зроблено в користь нашої справи. Свою промову п. Шумейко закінчив звернениям до молоді в англійській мові.

Другим бесідником був п. Володимир Стахура, котрий прибув з китальщини кілька місяців тому.

Він коротко перейшов історію українського народу аж по сьогоднішну добу. Присутні слухали його зі слезами в очах.

Опісля в англійській мові говорили адв. Іван Тарнавський і адв. Іван Білінський.

Предсідник делегатів до Українського Конгресового Комітету, Николай Олексик зложив подяку бесідникам за так щирі промови. На закінчення віча переведено збірку на дальшу допомогову акцію.

Жертви зложили: по $50: Бр. Св. Петра і Павла, від. 102 У. Н. С. і Український Народний Дім, Вест 14.; по $25: Т-во Запорожська Січ, Союз Українок, від. 30, JR. WOMEN'S LEAGUE OF S.S. PETER & PAUL; по $10: ST. MARY'S SODALITY OF ST. PETER & PAUL, Бр. св. Марії Неп. Зач., від. 112, Зол. Хрест, ч. 8. Н. Олексик, І. Білінський, В. Репужинський, І. Тарнавський, С. Підзирайло; по $5: В. Третяк, Р. Павлишин, Я. Адамович, П. Кацавал, І. Тремблюк, С. Косик, І. Бзіль, Щерба, Біґановський, Д. Шмаґала, А. Білінський; В. Кедьо $4; Д. Ґрабський $3; по $2: Гузіль, В. Гаврилюк, В. Волянський, Клим, І. Федорчак, Г. Степаник, В. Жук, А. Бенаш, С. Павлюк, Адамович, О. Бусько, А. Труш, А. Угрин, М. Петришин, С. Ломиш, Г. Кальницький, В. Прокопів, Пачковський, Бучинський, Ф. Ольховий, О. Керик, Н. Бусько, М. Садовський, Х. Хай, Ґабрівський, Завінська, Ф. Мораль, М. Задарецький, Коберська, Новивес, Костельник, М. Петрівський, Спішак, Нагірний, Ворбінський; по $1: Салік, Дак, Ключко, Сербей, Сентій, А. Сергій, Кравчук, Г. Мичовський, Г. Деткович, К. Волянська, К. Павлишин, Г. Кісіль, Е. Смульчак, Д. Заяць, М. Левицький, Г. Олексик, Коростинська, В. Сарахман, І. Жук, П. Юрчишин, Р. Кокоць, В. Кокоць, Л. Чупіль, І. Сидорович, М. Кінаш, І. Филипів, М. Бурко, Г. Кукіз, С. Дурич, П. Різун, П. Лежан, І. Кухта, Мартиняк, Каролько, К. Карабін, І. Писарчук, І. Ліска, М. Стівний, В. Яцишин, Корінька, В. Ковбасюк, М. Кукіз, А. Ольховий, С. Задорецький, І. Кісливець, І. Попович, В. Сущельницький, Я. Павлина, В. Сідор, Р. Швагуляк, І. Волянський, Будованец, П. Пусило, Галіч, Дмитрик, Х. Хай, Зепко, А, Бежик, М. Олексик, М. Білецький, Т. Керик, М. Стадник, П. Пусило, В. Андрусів, М. Чорний, Д. Дарош, А. Скуратко, П. Пасічник, о. Цукорник, К. Осадчук, С. Адамович, Ю. Блізч, І. Сирівка, Завінська, Когут, Брикайло, І. Ільків, А. Лавик, М. Гаврилюк, Котович, М. Бучинський, М. Федорчак, І. Турчик, Коник, Т. Коваль, О. Тимечко, П. Свідрик, І. Милянич, А. Шаваринський, М. Декан, М. Портиляк, М. Полівка, І. Проців, М. Шміґельський, Т. Пукач, Ю. Ґадовський, А. Бучинський, І. Депеда, В. Баранський, Н. Бежик, В. Крупа, Ф. Коростинський, В Козир, Солар, Клесчинський, Ю. Мачавський, Сербій.

М. П.

З ТЕАТРАЛЬНОЇ ЗАЛІ

ФЕСТИВАЛЬ

Американської-Української Молоді в Ню Йорку.

В неділю, дня 1-го червня, я був приявний на Фестивалю, влаштованому артистичними силами Союзу Української Молоді Північної Америки. Приємно вразив мене перш за все той запал та захоплення нашої молоді, з яким вони поставилися до влаштування та виконання досить складної програми. Як видно, було вложено багато праці і зусиль в підготовку поодиноких точок програми і треба признати, що їх виконано чудово. Чисельна авдиторія з ентузіязмом оплескувала кожний виступ та кожну точку. Вичувалося, що всі приявні, включаючи й мене, були горді таким успіхом цих енергійних дітей України на американській землі.

Програма складалася з трьох частин і почалася інсценізацією „Запорожці пишуть відповідь турецькому Султану", що в усіх подробицях відповідала знаменитій картині Рєпіна. Сцена була доповнена виступом бандуриста, танцюристів і хору, що ще збільшило загальне гарне враження.

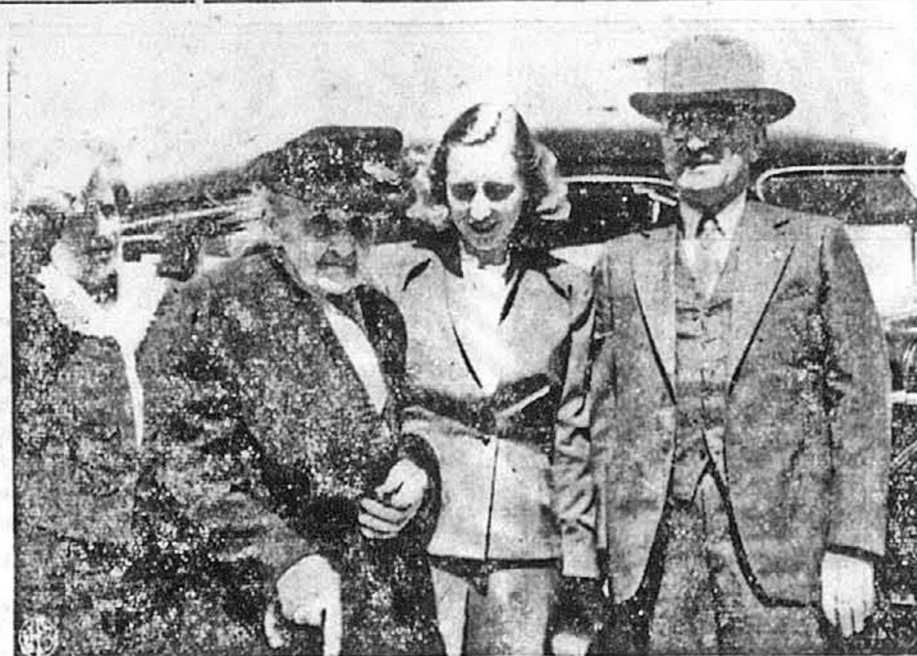
Великий і справді заслужений успіх мали „Вечерниці" з опери Ніщинського „Назар Стодоля". Ввесь ансамбль, як солісти, так і хор і танцюристи виконали свої ролі так знаменито, що грім оплесків, яким нагороджувано кожний виступ, був цілком заслужений.

В концертовій точці програми мали великий успіх сольові виступи талановитих артистів Донни Ґреско (скрипка) і Марії Полиняк-Лисогір (сопран). Хорові пісні, досить трудні до вивчення і виконання, були гарно опрацьовані диригентом С. Марусевичем.

Для мене самого було найголовніше і найприємніше, що ця наша молодь, народжена і вихована в Америці, зберігає стільки любови та ентузіязму до українського мистецтва.

Отже, від щирого серця гратулюю цим молодим українським силам в Америці та бажаю їм, щоб і в найбутньому працювали з таким самим запалом на користь української справи. Хочеться вірити, що це не був перший і останній виступ, та що подібні виступи будуть продовжуватися ще з більшим успіхом.

Проф. Григорій Тучапський.

ДОБРИЙ СИН БІЛЯ ДОБРОЇ МАТЕРІ.—Останніми часами вся Америка слідкувала за матір'ю президента Трумана, що важко захворіла. Старушка, років 94, що її бачимо зліва, а яку президент часто відвідує, переогла ще їтим разом хворобу, здивувавши тим у першу чергу своїх лікарів. На картині бачимо цілу родину: Зліва направо: миссис Ґері С. Труман, матір президента; миссис Марта Труман, її дочка; мисс Марґарет Труман і президент.

ЩО ПИШУТЬ?

ЛИСТ ЗІ СКИТАЛЬЩИНИ ПРО „РІДНЕ СЕЛО".

Листа цього прислав нам наш читач. У ньому описане „веселе та щасливе" життя українського народу під московсько - комуністичною займанщиною.

• • •

„Дорогий Друже, з листа Твого я довідався про Твоє здоровля, як також про здоровля Твоєї Дружини і дітей. Це все нас дуже тішить. Також тішуся тим, що Ти Друже пишеш до мене й не забув свого односельчанина, а тепер бідного скитальця і стаєш мені з помочю. За це Тобі, Дорогий Друже, щире українське спасибі. Що до нас, то ми усі троє здорові, а поводиться нам так як звичайно бідним скитальцям: куди не повернешся, то все вітер в очі. Одна надія тримає нас на дусі, що може колись засяє сонце на нашій рідній Батьківщині, та що заспіваємо Слава Вільній Україні...

А тепер дещо напишу Тобі про наше село за час окупації червоної і німецької. В 1939 році, коли почалась війна польсько-німецька, ми сиділи цілими вечорами в читальні коло радія і слухали усіх денників про ситуацію воєнну. Одного вечора подало радіо з Москви, що наші брати, радянські українці, ідуть на Западну Україну нас визволяти з під панської Польщі. Ми тішилися, цілували один другого з радости, що вже скінчилася наша неволя, що ми вже будемо злучені й належати (як подавало радіо з Москви) до Вільної Радянської України. І прийшов той день, та хвиля радости, бо коли до нашого села вступили перші відділи червоної армії, ми повивішували блакитно-жовті прапори в цілім селі. Дівчата в одностроях з цвітами в руках, старші громадяни з хлібом і сіллю...

Оттак ми вітали наших „визволителів".. Але як скоро прийшов час радости так скоро і прийшов час смутку, бо як тільки зайняли наше село, то зараз казали зняти блакитно-жовті прапори, а на їх місце вивісити червоні. Нам сказали, що ми націоналісти. То був перший привіт зі сторони червоної армії. Ми відразу подумали, що то не туди „Грицю в горох". І ми позгинали голови та переконалися, що вся та пропаганда, яку подавало радіо, з Москви і яку ширили різні агенти, то все було неправдою, що все це було замилення очей, а в дійсності, то було щось іншого. За місяць часу після нашого „визволення" почали шукати Н. К. В. Д. тих, які належали до українських товариств, таких як до „Січи", „Лугу", „Сокола" і т. д. Усіх кликали до канцелярії і питали по кілька разів та писали протоколи. Я був наочним свідком бо й мене також кликали. Питали нас про всіх національних керівників, про національний рух у селі і в окрузі і т. д. І від того часу почалися масові арештування в цілій Галичині під закидом приналежности до національних організацій. Усі тюрми в більших містах, як у Львові, Золочеві, Тернополі та їм подібних містах були переповнені тисячами тих невинних націоналістів. Наше село як також і Д. були добре зорганізовані, то не було конфідентів і не було кому видати тих націоналістів, бо ними були всі громадяни. Отже наше село, а також і Д-ці під оглядом арештовання не потерпіли, тільки арештували... У них знайшли виказки, що вони належали до товариства „Луг". По арештованню, вони пропали без вістей. Люди боялися спати вдома, бо в ночі приїздили Н. К. В. Д. автом так званим „Чорний Ворон" і забирали людей не де і защо. Про тих людей ніхто й досі нічого не знає. Всі вони пропали без вістей.

Також почали реєструвати тих, хто мав родину за границею, чи за морем. І усіх кликали до канцелярії й питали чи хочуть вони писати за границю. Те саме є там і тепер. Вони не пускають листів за границю, щоби хтось не написав правди про „єдину державу робочого класу", бо то є єдина держава в цілому світі, що найстрашніше поневолює робочу класу.

Може Ви там у ЗДПА або Канаді отримуєте які листи з краю. Якщо так, то отримуєте від тих, хто їх хвалить, бо хто їх не хвалить, то тих напевно вже нема на світі. Дорогий Друже, я пишу Тобі, аби Ти знав і другим сказав, чому Ви не дістаєте листів з краю.

З початком 1940 року почали будувати з Тернополя до Золочева другий залізничий тор (шлях). Усі люди з нашого села, а також із доокoличних мусіли працювати день і ніч на зміну через ціле літо й зиму. Люди працювали дуже тяжко в голоді й холоді. Їм визначували „норму". Хто був сильніший, то той норму виробив, а хто був слабший і не міг виробити тої норми, то того судили і кудись забирали. Казали, що він є „ворогом Совєтського Союзу". Також і я там працював і був наочним свідком багатьох випадків, з котрих отут два наводжу. Ми накидали землю на малі вагончики. Норма була для кожного нагрузити по 8 вагончиків денно, без огляду на стан здоровля, вік і силу людини. Сильний чоловік і добре відживлений міг це виробити, а для слабшого або 15 літнього хлопця, то і 5 вагончиків було забагато виробити. Працював з нами також і К. Він того не міг виробити й сказав таке: „Знаєте, товариші, я був у Канаді і належав до комуністичної партії довший час, але тамта комуна була не така червона, ваша червоніша. Його з місця арештували за це і слід по ньому пропав. Також з Н. якийсь чоловік на імя Н., що був у Канаді, порівнював канадійську комуну з совєтською комуною й за це його арештували і в Тернополі замордували.

Багато написав би я таких прикладів, що з того зложив би велику книгу. Люди ходили босі, обдерті й голодні, бо з усіх склепів повивозили всю матерію та шкіру до Росії. Також збіжжя від господарів забрали. Люди пухли з голоду, бо живились травою, щоб не вмерти з голоду. В 1941 році, як почалась війна німецько-большевицька, і коли на наші землі посувався другий окупант, то червоні усіх арештованих націоналістів по тюрмах в Золочеві, Тернополі й інших містах у страшний спосіб вимордували. Тих невинних жертв були великі тисячі: мужчин, жінок і дітей. Я бачив на власні очі тих помордованих у Тернополі. Там ті кати викопали величезну яму і в тій ямі кипіло гашене вапно. До того кипячого вапна кидали комуністичні кати живих людей. Я навіть мав знимку з тих помордованих у вапні невинних людей, але залишив її вдома.

„Ось так „визволили" наших братів і сестер перший раз червоні окупанти. В місяці червні 1941 р., як наші землі зайняли німецькі окупанти, то в перших днях дали дозвіл на проголошення Самостійної України. І це був також підступ німецького ката для українського народу. Цим хотів той кат довідатися про настрій народу. За 5 днів часу по проголошенні почали також наших людей арештувати і вивозити до примусових робіт в Німеччину. І знову сотні-тисяч нашого народу опинилися в тюрмах, а також по всій Україні повстали нові й великі спільні могили наших найкращих братів і сестер.

Прийшов 1944 рік, в якому то почав відступати німецький кат із наших земель, полишаючи за собою попелища з наших сіл і грузи з наших міст. На наші землі знову посувається червоний окупант, тепер ще грізніший. Він, займаючи наші села, засуджує відразу наших людей на смерть. Прибувши в яке небудь село, він зараз забирав усіх від 16 до 60 років і гнав їх на фронт у першу лінію, без огляду на те чи був хто з них колись при війську чи не був. Одним давали зброю, а другим ні. Тим, що не давали зброї, то казали: „На фронті візьмеш собі її від убитого товариша"... Червоноармійці гнали наперед себе наших людей до бою в першу лінію, і тому німці били знову вперше наших людей. В тих боях сотні-тисяч наших братів було вбито. Наша земля знову вкрилась свіжими могилами. Котрих не вбили німці, то тих судили червоні й розстрілювали на місці. Наприклад, мені говорив наш священик, що є тепер недалеко мене. Був він виевакований у початку з нашого села, тоді як у нашому селі стояв фронт. У той саме час багато молодих хлопців із нашого села втікали до лісів, щоб не попасти в руки червоних катів, які не підготованих посилали на фронт. Вони оповідали, що як тільки зайняли наше село, то одна дівчина-комуністка, яка була залишилась у нашому селі ще з 1939 року і яка служила в Теличиного Ілька (в Данильчишин), вона видала з нашого села як українських націоналістів таких мужчин: Ковальського Гавришка, Догляда Миколу, Безкостого Івана, двох синів Юркової Теклі, то є Стефана й Иосифа, Чипакової Маринки сина, і Шаюка Михайла. Тих усіх, крім Шаюка Михайла зараз розстріляли, а Шаюка Михайла повісили на гиляці й він висів так 5 днів за це, що був війтом в часі німецької окупації, а Безкостого Івана забрали з собою й тому ніхто не знає, що з ним зробили.

Це все було причиною, що багато з нашого села й доокoличних сіл молодих хлопців повтікали в ліси й зголосились до У. П. Армії та борються з окупантом до нині або вже полягли на полі слави за краще майбутнє українського народу.

Дорогий Друже, того Вам до Америки й Канади ніхто не напише з краю, бо як я вже сказав, що всі листи з відтам переходять остру цензуру, й хто написав би правду, того чекає кара смерти. Й тут описав Тобі дещо про наше село, це тільки маленька частинка цього, що переживали наші люди й що тепер мусять переживати... Тому, хай там у Канаді й Америці наші засліплені агенти не провадять пропаганди про батька Сталіна, бо вони самі не знають, що може їх родини вимордовані тими агентами, для яких вони там служать. Хай вони не вірять у паперову і радійову пропаганду, бо й ми до 1939 року також вірили й виглядали наших братів. Але коли переконалися на власні очі й відчули на власній шкірі те „визволення", то тепер нас уже ніхто не обдурить...

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо спочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

7047. Панчишин Михайла і Теклі (Колода) з с. Літовищі, Броди, від Панчишин Марії (Яріш).

7048. Мороз з с. Чехи, Броди, від Олійник Марії (Мороз).

7050. Джаган Сенько, Хоркавий Федя, Коник Михайла від Дорошенко Марії (Гаврецька) з с. Підярків, Бібрка.

7051. Романів Івана з с. Волі, Сянік, від Романів Марії (Максимів).

7052. Котула Франка з с. Липа від Котула Михайла.

7054 Іванус Анни (Сабат), Чорник Ольги, Бараник Васька, Руцький Иосифа від Руцький Михайла.

7055. Бобінська Ірини (Яремко) з с. Виготи, Самбір, від Сухонар Степана.

7056. Степанків Мотруна з с. Вовковатися, Броди, від Степанків Петра.

7057. Білинський Олекса з с. Довгого, Стрий, від Білинський Олександра.

7058. Попірко Миколи і Андрія від д-ра Попірко Володимира з Княжого Мосву.

7059. Гевко Теодора, Фелюнок Марії, Гевко Катерини (Турчин) з с. Вербів, Бережани.

7061. Масляник Иосифа з Хирова, Сабат Марії від Масляник Олекси.

702.6 Коваль Евдокії, Лобур Софії від Галамай Григорія з с. Ніща, Зборів.

7063. Чорнобіль Льва з села Яричів Нов., Львів, від Чорнобіль Янини.

7064. Іззі Анни, Заброварна Марії з с. Станиславчик, Перемишль, від Заброварна Юлії.

7065. Віцінський Иосифа від Гаманюк Діонизія з с. Гусятин, Тернопіль.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, вдібуде місячні збори в неділю, 8. червня, в сали парохіяльній, зараз по Сл. Божій. Просимо членів прийти на час і вирівнати свої довги. — Уряд.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 3. червня 1947 р. помер по тяжкій недузі

МИХАЙЛО МИКИТОВИЧ,

член 204. відділу У. Н. Союзу в Ню Йорку.

Покійний походив з Чернилівки, пов. Скалат, Зах. Україна. Полишив у смутку жену Агату, сина Володимира і дві доньки: Анну і Мирославу.

Похорон відбудеться в суботу, 7. червня, в год. 9:30 рано з погребового заведення П. Яреми до укр. катол. церкви св. Юра на 7. вул. — В. И. П.!

М. Близнак, секр.

ТАРЗАН, ч. 1614. Товна перестрашена.

Дві огидні постаті виринули несподівано зпід води на дорозі до берега.

І два перестрашені гіпопотами роззявили свої велитенські роти саме тоді, коли сплав плив у їхньому напрямі.

„Скачте!" — закликав Тарзан, вискакуючи самий на один бік, а Кристина, як потомок Вікінгів, кинулася в воду без страху.

Зате Товна, з звірячим страхом перед водою, осталася разом з леопардами на сплаві.